

לע"נ הרב שמעון בן אלכסנדר ומרת שרה רבקה בת יוסף ז"ל לרגל האזכרה שלהם בשנת תשפ"ד.

אני ממליץ לכולכם לימוד תנ"ך יומי (פרק ליום) ב 929 או הרטום/קסטו.

התחלתי עם הרטום, עברתי לדף היומי וחזרתי ל 929.

תנך הרטום, שלימד הרב שמעון, גם מוסיף מימד נוסף. כדי להסביר זאת דווקא אקרה קצת על פרופסור קסטו מוויקיפדיה:

קאסטו השקיע שנים רבות מחייו לחקר המקרא. בהיותו בקי בספרות **המזרח הקדום** השתמש בידע שלו רבות כדי לנתח ולהאיר פרשות רבות במקרא. קאסטו השתמש בכליה המודרניים של **ביקורת המקרא**, אך חלק מכל וכל על **השערת התעודות של יוליוס ולהאזן**, המבוססת על כפירה **בתורה מן השמים**. בסדרת הרצאות שנשא (שיצאו לאחר מכן כספר "תורת התעודות וסידורם של ספרי התורה" **הוצאת י"ל מאגנס תשי"ט**) טען לפרוך אחד לאחד את העמודים שעליה עומדת התאוריה.

קאסטו טען כי טרם ניגש לבחון את הנושא, קיבל עליו להסכים לכל מסקנה שתצא מחקירה אובייקטיבית ושקולה, גם אם לא תהיה נעימה לרוח המסורתית.

בחיבוריו המוקדמים כפר אף קאסטו **בתורה מן השמים** וטען כי התורה נכתבה בימי **דוד**, אך בהמשך חזר בו.

לקאסטו היו תאוריות משלו הנוגעות לניתוחם של ספרי המקרא. אחת הידועות שבהן היא תאוריית "שירי העלילה הקדומים", אשר לפיה רווחו **בעם ישראל** בימי קדם שירים וסיפורים המתארים מעשיות **מיתולוגיות** ואחרות באשר לראשית העולם והעם, והתורה מתייחסת אליהם ושוללת אותם. קאסטו טען שניתן לחשוף בפרשות מסוימות **בנביאים** רמזים לאותה שירה קדומה, אשר כמעט נשתכחה.

תזה כוללת אחרת של קאסטו הייתה כי מטרתה הראשית של התורה היא לחנך כנגד **העבודה הזרה**, ופרשות רבות במקרא הסביר לאור זאת. כך ביאר את הפסוק "ויברא אלקים את **התנינים הגדולים**" כמדגיש שהתנינים, שלהם עבדו בימי קדם, גם הם נבראו בידי הא-ל^[2]; (זוה למעשה הדוגמא שרציתי להביא, דהיינו, למה לפרט התנינים הגדולים)

בדומה רציתי דווקא להתמקד בפרשת סוטה, בגלל שניתן לקבל הבנה אחרת ולע"ד הרבה יותר עמוקה עם מסתכלים בו בכלים ה"רטום/קסטואים".

סוטה מצווה ייחודית ויחידאית בתורה ובתלמוד.

ממבט ראשון זה נראה משפיל אבל אם מסתכלים במבט רחב מקבלים הבנה יותר עמוקה.

הסבר בקיצור מה זה פרשת סוטה...

מ 929

בעקבות מחקריו של פרופ' יעקב ליכט

- האורדל נהג בתרבויות שונות ומרוחקות זו מזו. התיעוד הרב ביותר של שיטה משפטית זו הגיע לידינו מאירופה של ימי הביניים, שבה הוא נהג בכל מדינותיה עד העת החדשה, אולם הוא היה מצוי כבר בבבל העתיקה, כפי שעולה מכמה מקומות בחוקי חמורבי, והוא נוהג בין הבדואים ובעמים רבים באפריקה המערבית גם בימינו. מטרת האורדל היא לברר אם חשוד בפשע אכן אשם או לא. האמצעי הוא אות שאינו כדרך הטבע, אשר חל בגופו של הנבדק.
- הצורה הנפוצה של האורדל הייתה בדיקה באמצעות ברזל מלובן: החשוד נשא את מוט הברזל על כפיו, או דרך עליו ברגליו היחפות. בהוראות לביצוע האורדל נקבע כיצד לחבוש את הכווייה ולבודקה לאחר כמה ימים: אם הכווייה התחילה להירפא יפה, נמצא החשוד זכאי. צורות נוספות של אורדל היו שהחשוד נדרש להוציא חפץ ממים רותחים, או הושלך בעודו כפות למים עמוקים. אצל הערבים בדיקת החשוד נעשית על ידי כך שעליו ללקק ברזל מלוב

בדיקת הסוטה באורדל, בתוך 'מחקרים במקרא', יוצאים לאור במלאות מאה שנה להולדתו של מ"ד קאסוטו, ירושלים תשמ"ז, עמ' 179-173.

בעניין אחד שונה בדיקת הסוטה מרוב האורדלים שמצאתי בעדויות, ודומה למיעוטם בלבד: אין בודקים את החשודה בדבר שדרכו להזיק, אלא בשתיית מים שיש בהם מעט עפר ודיו... רעל אין בהם. לפנינו סוג של אורדל שבו נהפך דבר שאינו מזיק מטבעו למזיק, כדי להוכיח את אשמת הנבדקת... לנאשמת בניאוף שאינה אשמה לא יקרה דבר... משום שבדרך הטבע אין כאן סכנה מלכתחילה.

הדבר העיקרי והמשמעותי שיש בו דווקא מחיית שם הקב"ה

מסכת דרך ארץ פרק שלום

● אמר ר' ישמעאל:

גדול הוא השלום, שמצינו שויתר הקב"ה על שמו שנכתב בקדושה שיימחה על המים, כדי להטיל שלום בין איש לאשתו

אע"פ שקל קנה הוא

דווקא אמור להיות לא נעים לו שמוחקים את שמו

ככה שהמקנה צריך להבין, הקל שגם מקנה, מוכן לוותר על כבודו בשביל השלום, אז גם אתה.

החידוש או יותר נכון הפולמוס פה נגד ה OORDEEL

האכזרי שנותן לנאשם רק לצאת בנס. פה ההפך נכון. הוא או יותר נכון היא, רק נאשמת בנס.

יש מקום מסוים "לשפיטה על טבעית" אבל לא על ידי נזק ופחד, אבל על ידי כוחו של שלום, ולהילחם נגד הקינאה. במילים אחרות, כהאורדל בעמים נשק שהנוקמים יכולים להשתמש בו נגד חשודים ללא משפט, ביהדות זה נשק נגד הנוקמים כדי להשכין שלום, ואפילו הקב"ה מוותר על הנקמות הכביכול שלו.

אבות ד כ"א:

[רבי אלעזר הקפר](#) אומר, הקנאה והתנאה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם [מ](#).

אם יש קנאות נגד שלום, לרוב השלום גובר (או אמור לגבור). וסוטה נותן דרך לגרום לזה. רק במקרים קיצוניים ועל פי נס והחלטה של הקב"ה הנקמה יכול לגבור. זה גם משמעות המילים הי"ד. לא מתפקידינו לנקום, אם יש סיבה לנקמה ד" יכול להסתדר לבד ובלעדינו. ושתלמידי חכמים מרבים (ירבו או מתפקידם להרבות) שלום בעולם. לא לחינם מיד אחרי פרשת סוטה (אחרי הנזיר) הכהן שמשכין שלום בית בפרשת סוטה, מקבל הציווי לברך לשלום.

וכאן המקום להזכיר את הדברים ואת מנהגים של הרב שמעון וכנראה גם מרת שרה רבקה שקיבלתי.

להבדיל על כוס קפה, ובזמן ברכת כוהנים אפילו אם אין כוהנים לשים היד על ראש הילדים לברכם לשלום.

שנזכה ללמוד מתורתם ומנהגם לע"נ.

משה בריל, תשפ"ד.